Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 159. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 21-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 21, 1956. No. 159. VOL. LXIII.

РЕСПУБЛІКАНСЬКА КОНВЕНЦІЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ ПІД ЗНАКОМ ОБ'ЄДНАННЯ

Республіканська партія вірить в свою перемогу; тільки справа пункту про громадянські права та особа кандидата на віце-президента можуть викликати дискусію

Сан Франсіско, Каліфорнія. — Цього року республіканці починають свою Крайову Номінаційну Конвенцію з вірою в певну перемогу та з надією в те, що вони швидко найменують своїх кандидатів на президента і віце-президента. Першим має бути Двайт Д. Айзенгавер, а другим теперішній віце-президент Ричард М. Ніксон. Ця конвенція є першою впродовж останніх 24-ох років, коли республіканці є при владі. Цього року немає тих розходжень, які на ній були чотири роки тому, коли за кандидатуру на президента змагалися сенатор Тефт та генерал Айзенгавер. Цього року гармонію республіканців зможуть порушити тільки дві проблеми: справа пункту про громадянські права в виборчій плятформі та особа кандидата на віце-президента. Велика більшість вірить в те, що на кандидата на віце-президента найменують таки Ричарда М. Ніксона, бо змагання Гаролда Е. Стассена про найменування на це становище массачусетського губернатора Крістіяна А. Гертера не мають найменших виглядів на успіх. Та дехто гадає, що на конвенції можуть виринути ще й інші кандидати на становище віце-президента, хоч всі вони не мають виглядів на успіх, бо президент Айзенгавер вже давніше заявив, що він радо кандидуватиме з Ніксоном. Друга

Двайт Д. Айзенгавер

Ричард М. Ніксон

важлива справа, яка чекає на вирішення — це пункт республіканської виборчої плятформи про громадянські права, в якому республіканці мають зайняти становище до скасування Найвищим Судом ЗДА расової сеґреґації в шкільництві. Південні республіканці виступають проти того, щоб в виборчій плятформі надто сильно підкреслювати те, що республіканський уряд буде за радикальне здійснення рішення Найвищого Суду в справі скасування сеґреґації. Південні республіканці заповіли, що гостре становище в цій справі на конвенції могло б спричинити те, що сім південних стейтів не могли б голосувати на республіканських кантидатів, і внаслідок цього не можна б вибрати республіканських канських членів Конгресу в тих стейтах. В останній хвилі надійшли вісті з Вашингтону, що уряд погодиться на лагіднішу редакцію цього пункту плятформи в справі охорони громадянських справ, щоб цим компромісовим становищем здобути повну партійну єдність у всіх справах, що запевнить Республіканській артії більшу пере-перемогу в виборах. Мабуть з цієї причини президент Айзенгавер приспішив на 24 години свій виїзд до Сан Франсіско і відлетить туди вже в вівторок вполудне, а не в середу, як давніше плянував. Урядово вияснюють, що Президент зробив це тому, щоб мати час стрінутися в Сан Франсіско зі своїми приятелями. Але дехто гадає, що Айзенгавер своїм авторитетом схоче вплинути на делеґатів, щоб якнайшвидше прийшли до згоди й єдности в спірних справах. Пресовий секретар Президента Джеймс С. Гаґерті заявив, що Айзенгавер був завжди за „відкритою конвенцією", і тому всі делеґати матимуть право ставити кандидатів на президента і віце-президента. Віце-президент Ніксон заявив, що він не має нічого проти того, щоб республіканці на повній сесії вибирали кандидатв на віце-президента, як це зробили демократи в Шикаґо, де на те становище зголосилося аж кілька кандидатів. Подібно висловлюються й інші провідні республіканці, які одначе переконані в тому, що переможцем в тих змаганнях вийде таки Ніксон, і ніхто інший.

Кіфовер найменований кандидатом на віце-президента

Шикаґо, Ілл. — 17-го серпня Демократична Номінаційна Конвенція більшістю 755.5 голосу, найменувала сенатора зі стейту Теннессі, Естеса Кіфовера кандидатом на віце президента, і Кіфовер переміг аж після закінчення другого голосування, бо ще перед проголошенням його висліду сенатор Кеннеді поставив внесок, щоб Кіфовера проголосити кандидатом через аклямацію. Тоді окремі делеґації почали перекидати свої голоси на Кіфовера, і при кінцевому обрахунку голосів виявилося, що Кіфовер дістав 755 і пів голосу, а Кеннеді — 589. Вибір Кіфовера уможливив той факт, що Стівенсон сам не хотів визначувати кандидата на це становище, ані не хотів навіть назвати своїх фаворитів, з чого не були вдоволені демократичні провідники, які слушно побоювалися, що більшість делеґатів може вибрати Кіфовера, проти якого виступали представники південних стейтів, бо він підтримує скасування Найвищим Судом ЗДА расової сеґреґації в шкільництві. Та більшість делеґатів була тієї думки, що Кіфовер добрий аґітатор і зможе для демократів здобути фармерські голоси та голоси робітництва в більших містах, бо він виступав завжди в обороні законопроєктів — прихильних для робітництва. Стівенсон вдоволений з номінації сен. Кіфовера, який вміє вести завзяту й енерґійну виборчу боротьбу, як це було видко під час цьогорічних правиборів, в яких він поборював Стівенсона.

Державний департамент продовжатиме змагання для „мирного визволення сателітських держав"

Вашинґтон. — Державний департамент заявив 18-го серпня ц. р., що „продовжуватиме всіми можливими способами зусилля для мирного визволення поневолених комуністичним режимом сателітних Держав Східньої Европи". Одночасно п'ять республіканських членів Конґресу повідомляють, що внесуть до виборчої плятформи Республіканської партії окремий пункт, в якому домагатимуться визволення держав-сателітів при допомозі Об'єднаних Націй. Заява державного департаменту знаходиться в відповіді на листа демократичного сенатора з Міссіссіппі — Джеймса О. Істленда. Сенатор Істленд у своєму листі до державного департаменту висловив надію, що „передачі „Голосу Америки" за залізну заслону не будуть злагіднені для осягнення відпруження в світовій політиці." Державний департамент відповів на це, що „зовсім не думається про те, щоб змінювати тон наших авдицій в „Голосі Америки".

В АМЕРИЦІ

● **Розведена жінка** демократичного кандидата на президента Адлея Е. Стівенсона, п-ні Еллен Борден Стівенсон бачила в телевізії, як її бувшого чоловіка найменували на кандидата на президента. Один журналіст запитав її через телефон, чи вона думає про свого чоловіка те саме, що в 1952 році, коли усказала, що бажає Адлеєві успіху, але голосувати буде за Айзенгавера. Пані Стівенсон відповіла, що ніхто ніколи не може „відчувати те саме", і що ще не знає, за кого цього року буде голосувати, бо ще невідомо, хто буде республіканським кандидатом.

● **Кораблем „Ґен. Ленґфітт"** прибуло до ЗДА 1.248 нових іміґрантів. Часописи вмістили світлину п'ятьох дівчат у віці 10-14 років із розпущеними косаме, між ними 12-річну українку Ангелину Іванців, яка приїхала з Австрії.

● **Впливовий демократичний** політик із Ню Йорку Кармін де Сапіо втратив дещо з свого значення, бо разом із Труманом підтримував кандидатуру Аверелла Гаррімана, який перепав. Впливи посадника Роберта Ваґнера збільшилися, бо він не йшов із де Сапіо.

● **Найкоротшу промову** на Демократичній Конвенції виголосив фармер Генрі Снов із Кессону, Міннесота, який сказав: „Моя фарма підупадає внаслідок недотримання виборчих обіцянок. Якщо фармери хочуть мати 100 відсотків паритету, що їм належиться, то нехай голосують за демократів!" Це — вся його промова.

● **Голова Демократичної** Конвенції Сем Рейбирн признався, що „зробив першу помилку в своєму житті", коли почав далі урядувати, не давши можливости промовляти другому промовцеві, який підтримував кандидатуру сенатора Воррена Меґнусона. Рейбирн вже третій раз був головою на демократичній номінаційній конвенції.

● **Губернатор Пенсилвенії** — Джордж М. Лідер віддав голоси своєї делеґації за Адлея Е. Стівенсона, коли йому бракувало ще 24.5 голосу, і тим перерішив вислід виборів.

● **Бувший президент Геррі С.** Труман заповів, що 1-го вересня промовлятиме на демократичному прийнятті в Оттерлив, Айова, яке влаштовується для збирання фондів на демократичну виборчу кампанію.

Стівенсон називає демократичну плятформу „дороговказом до нової Америки"

Шикаґо, Ілл. — Новонайменований кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон в кінцевій промові 17-го серпня сказав, що демократична виборча плятформа буде „дороговказом до нової Америки" і дасть американському народові „проблиск тієї шляхетної візії, без якої народи мусіли б гинути". Приймаючи найменування на демократичного кандидата на президента, Стівенсон заявив, що всіми можливими засобами буде змагатися за перемогу демократичної плятформи, — здійснення якої створить „нову Америку". В тій майбутній „новій Америці — має зникнути вбожество, бо всі крайові ресурси мусять бути зужиті для збагачення життя кожної американської родини". В тій новій Америці „воля має бути уділом усіх мешканців, без огляду на расу, віру чи економічні умови". Ця „нова Америка" „буде постійно виступати проти старовинної думки ,що люди можуть розв'язувати свої непорозуміння тільки при допомозі війни." Виступаючи проти Республіканської партії, Стівенсон заявив, що ця країна не потребує „пропаґанди і культу осіб, тільки дійсного проводу і правди, і це ми думаємо їй дати". Бувшого президента Трумана назвав Стівесон „визначним американцем, який вміє обороняти свої думки, — але і вміє виступати в обороні спільної справи, як цього потреба". Стівенсон сказав, що вибір конвенцією сенатора Естеса Кіфовера на кандидата на віце-президента „стверджує нашу віру в справді вільні дії на демократичній конвенції". Перед виголошенням цієї промови Стівенсон з'явився на сцені в колі своєї родини: сестри пані Ернест Айвс, своїх синів Адлея, мол., та Джана Фелла і невістки — дружини Адлея, мол., яка сподівається незабаром дитини. Конвенція оваційно вітала Стівенсон і його родину.

Ботлер вибраний на голову Демократичного Комітету; виборчу кампанію вестиме Фіннеґен

Шикаґо, Ілл. — Демократична партія формально почала виборчу кампанію 18-го серпня, коли вибрала на її керівника Дж. А. Фіннеґена з Филаделфії. В проводі Демократичного Крайового Комітету настала була криза, бо Стівенсон заявив, що голова цього комітету Пол М. Ботлер мусить зрезиґнувати з свого становища внаслідок розходження думок між Ботлером і провідними демократами. Ботлер заявив із сльозами в очах, що його „політична епітафія вже написана", і він резиґнує з свого становища. Та Ботлера підтримали члени Демократичного Комітету, які, крім одного, заявилися за ним. За ним був і спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн, і Стівенсон змінив свою думку та погодився на те, щоб головою Демократичного Крайового Комітету залишився і надалі Ботлер, але щоб цілістю виборчої кампанії керував Фіннеґен. Таким чином Ботлер буде тільки адміністраційним головою Демократичного Комітету, а кампанію вестиме Фіннеґен. І Стівенсон і Кіфовер заявили, що виборчу кампанію треба вести так, щоб здобути голоси незалежних виборців та тих, які не люблять голосувати, а їх є дуже багато, бо коло 60 відсотків, управнених до голосування, звичайно, не користаючих із своїх прав. Стівенсон сказав, що треба буде вести завзяту виборчу кампанію, бо президент Айзенгавер „тішиться великою особистою популярністю, яку ще скріпить широка виборча кампанія республіканців та їхні гроші."

УСМІХНЕНА „ВЕЛИКА ТРІЙКА" В ЛОНДОНІ

Після нарад в міністерстві закордонних справ у Лондоні — представники трьох велико-держав: Піно, Іден і Доллес — виходять усміхнені, досягнувши згоди щодо спільної акції в справі Суезького Каналу.

Японський прем'єр поїде до Москви на мирові переговори

Токіо. — 73-річний японський прем'єр Іхідо Гатояма мабуть особисто поїде до Москви ,щоб продовжувати переговори про підписання з Совєтським Союзом мирового договору. Це була б уже третя стадія переговорів, які однаково весною цього року в Лондоні, як і в цьому місяці у Москві застрягли на мертвій точці наслідком впертого спротиву Совєтів звернути Японії загарбані Курильські острови, які споконвіку були японськими. Японський міністер закордонних справ Мамору Шіґемітсу, який переговорював з большевиками у Москві, перебуває тепер у Лондоні, де він репрезентує Японію на міжнародній конференції у справі Суезького каналу. Якщо лікарі дозволять Гатоямі на подорож до Москви (старенький прем'єр є калікою) і його Ліберально-демократична партія прийме відповідне рішення, то він поїхав би у товаристві міністра хліборобства Іхіро Коно. В такому випадку Шіґемітсу вернувся б до Токіо. Публічна опінія в Японії вимагає „нормалізації" взаємин з Совєтським Союзом і нав'язання з ним дипломатичних взаємин, сподіваючись від цього поправи хронічно поганих господарських відносин. Таким чином розбиття переговорів було б політичною невдачею для теперішнього японського уряду і це дало б сильні арґументи в руки опозиційних соціялістів. Однак з другого боку уряд боїться „втратити обличчя", якщо підпише мировий договір, який залишив би большевикам Курильські острови.

Нові ізраїльсько-арабські криваві „інциденти"

Єрусалим. — Наприкінці останнього тижня сталась на ізраїльсько - йорданському і ізраїльсько-єгипетському пограниччі нові сутички, жертвою яких впало 9 єгиптян та четверо жидів. В обширі пустелі Газа ізраїльска стежа обстріляла єгипетську військову станицю, наслідком чого згинули три єгипетські вояки .Тої самої ночі з п'ятниці на суботу останнього тижня в тому самому обширі, але на іншому відтинку, жидівські вояки взяли під густий вогонь єгипетське вантажне авто з вояками ,при чому вбили шістьох єгиптян. Знову ж на день раніше особове ізраїльське авто впало під обстріл з йорданського боку, при чому згинули три ізраїльські вояки і одна жінка. Перемирча комісія ОН під головуванням генерала Бирнса перевела докладне слідство в цих усіх випадках і звідомлення вишле на руки генерального секретаря ОН Гаммершилда. Йорданія рішуче відпекується ,наче б ізраїльсько - йорданський кордон переступила будь-яка йорданська частина, і твердить, що їй нічого не відомо про обстрілювання ізраїльського приватного авта. Вздовж ізраїльсько - єгипетського кордону спорадично вибухає перестрілка.

У Зах. Німеччині проголошено Комуністичну партію поза законом

Бонн. — Конституційний Суд у Карльсруге проголосив присуд у скарзі, що її ще з листопаді 1951 року зголосив був уряд Німецької Федеративної Республіки проти Німецької Комуністичної партії, закинувши їй змагання до скинення силою теперішнього західньо - німецького устрою та настановлення „соціялістично - комуністичної" диктаторської влади; тому, що така теоретична програма і практична діяльність Комуністичної партії протирічить обов'язуючої конституції, уряд зажадав вирішення цієї справи Конституційним судом. Близько п'ять років Конституційний суд зволікав з закордонно - політичних моментів, не хотячи утруднювати урядові справи з'єдинення Німеччини. Аж тепер, в п'ятницю 17 серпня ц. р., Конституційний суд, прихилившись до арґументації уряду, признав існування Комуністичної партії протиконституційним і заборонив ту партію. Своє рішення Конституційний суд підтримав арґументами, списаними на 420 сторінках. На те засідання Конституційного суду допущено небагато осіб з окремими перепустками. Сам будинок суду хороне́но густим кордоном поліції. Тому, що 11 членів Конституційного суду були терориризовані листовними й телефонічними погрозами від комуністів, всі вони дістали персональну поліційну охорону. Поліційні органи закрили всі домівки Комуністичної партії і видавництва 13 західньо-німецьких комуністичних часописів, які мали спільний наклад всього 48,000 примірників. Партійних членів Комуністичної партії в Зах. Німеччині нараховують тепер на кругло 70,000 осіб, дармащо в 1949 році на комуністичну листу голосувало 1,360,000 осіб. Те число впало в 1953 році до 611,318 голосів. Комуністи, сподіваючись заборони партії, давно вже повивозили свої партійні архіви до Східньої Німеччини, так, що в закритих партійних і редакційних домівках знайдено тільки пропаґандивний матеріял. Зате у прикордонному місті Гельмштед переловлено кілька вантажних авт з комуністичними матеріялами. Їх тепер обслідують.

● **На Каналі Ля Манш** щороку відбувається масове змагання пливаків через Канал, що має шириною 22 милі. За останніх шість років у цьому році вперше море було таке бурхливе, що відкликано ці змагання.

ЛОНДОНСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ШУКАЄ КОМПРОМІСУ В СПРАВІ СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ

ДОЛЛЕС І ШЕПІЛОВ ВІДБУЛИ ДРУГУ ПІВТОРИГОДИННУ НАРАДУ. — „ПРИВАТНІ" НАРАДИ МІЖ ЧЛЕНАМИ КОНФЕРЕНЦІЇ ПІД КІНЕЦЬ ТИЖНЯ НАМАГАЛИСЬ ЗНАЙТИ КОМПРОМІСОВУ ФОРМУЛУ

Лондон. — Лондонська конференція у справі Суезького каналу імовірно закінчиться у вівторок, або в середу 21 чи 22 цього місяця, при чому під кінець минулого тижня панувала між делегатами „поміркованно-оптимістична" атмосфера. Шепілов виголосив ще в п'ятницю мин. тижня одногодинну промову, при чому він відкинув плян Доллеса про міжнародний адміністраційний орган для Суезького каналу, проте заявив себе прихильником „міжнародної співпраці", яка гарантувала би свободу плавби каналом. Він знову запропонував скликати нову поширену міжнародну конференцію для цієї справи, при чому конкретно пропонував скласти вже тепер комісію з ЗДА, Англії, Франції, СССР і Єгипту та Індії, яка підготовила б час, місце й остаточний склад такої нової поширеної конференції, якої ціллю було б зревідувати Константинопільську конвенцію з 1888 р. і заступити її новою. Англійський міністер закордонних справ Ллойд підтримав становище Доллеса, щоб ухвалити „принципи", на яких повинно спиратися розв'язання цієї справи, але заявився проти проєкту Шепілова щодо другої конференції в цій справі. Все ж, уважають, що все одно мусить бути покликаний до життя якийсь вужчий виконавчий орган, чи посередницька комісія з-поміж членів Лондонської конференції, яка взяла би у свої руки переговори з Єгиптом. Більшість приявних безумовно — стверджує преса — є проти насильного переведення постанов конференції. Французький представник міністер законд. справ Піно заявив, що вже досить великою поступкою західніх держав Єгиптові є готовість признати кінець існування Компанії Суезького Каналу — згідно з єгипетським націоналізаційним актом з 26 мин. міс. Піно полемізував з арґументами, наче б Єгипет мав право націоналізувати названу Компанію, бо, мовляв, вона діяла на терені Єгипту і там затверджено її чартер: це так, казав Піно, як би Швайцарія хотіла знаціоналізувати Банк для Міжнародних Розрахунків, діючий на терені Швайцарії і там залеґалізований. З-поміж 22 делеґатів всі вже промовляли за винятком одного Крішни Менона, представника Індії. Державний секретар Доллес працює над складенням конкретної резолюції, яка брала б під увагу різні висловлені погляди, але нема — твердять часописи, — надії, щоб можна було осягнути одноголосне ствердження якоїсь резолюції. Речник совєтської делеґації Леонід Ільїчев признав на пресовій конференції, що державний секретар Доллес хоче мирної розв'язки конфлікту.

За останніми відомостями з Каїро, президент - диктатор Ґамаль Абдель Нассер є менше схильний до переговорів і компромісу, ані ж Совєти й Індія. Нассер не погоджується з принципом, що Суезький канал повинен бути вийнятий з-під політичних впливів будь-котрої одної держави і вважає, що адмініструвати Суезьким каналом повинен тільки Єгипет, щонайбільше з міжнародним дорадчим комітетом. Якщо Нассер не поступився би з того свого становища і не захотів переговорювати з комісією чи комітетом, що її вибрала б Лондонська конференція, тоді Англія і Франція напевне заявили б, що вони мають вільну руку для воєнної акції і настала б безпосередня загроза війни. За останніми твердженнями коментаторів Лондонськ. конференції, найменше 15 держав прийме плян, що його сформулює державний секретар Доллес.

Вже зголошуються „комуністичні добровольці" на поміч Нассерові

Каїро. — З Совєтського Союзу, комуністичного Китаю, Болгарії і Румунії зголосились численні охочі вступити до єгипетського „Леґіону молоді" — заявив його командант, майор Ахмед Шухаїб. Ще більше на цю тему пише єгипетська преса, яка твердить, що заяви від охочих боротися у рядах єгипетської „армії визволення", наспіли з Греції, Італії, Юґославії, Ірану, Пакістану, Судану, Золотого Побережжя, Індії, Індонезії, Цейльону і всіх арабських країн. „Президент Ґамаль Нассер — пише єгипетський часопис „Ахбар ель Йом" — дістав також депеші з З'єдинених Держав, в яких-то депешах їхні надавці заявляють себе кандидатами до єгипетської „армії визволення". Очевидно, не можна знати — коментує англомовна преса — що в отих інформаціях є правдою, а що пропаґандою. і Пейпінґ, якщо не вирішили і Пейпінґ, якщо не вирішили вже вислати до Єгипту своїх „добровільців" проти Англії і Франції, то у всякому разі дали вже свою згоду єгипетському урядові подати таку вістку для пропаґандивних цілей. Тим часом в самому Єгипті йде швидкою ходою військовий вишкіл „армії визволення", куди покликано навіть духовників, професорів університету, молодих заміжніх жінок і дівчат. За заявою команданта тієї військової формації майора Еддіна Гусеіна, „армія визволення" нараховує понад 1,000,000 осіб. Їх вишколюють головно для партизанських дій.

В СВІТІ

● **Конвенція Демократичної** Партії у Шикаґо викликала дуже слабий відгук в европейській пресі. Лондонські щоденники „Дейлі Мейл" і „Дейлі Експрес" висловились легковажно про головну промову губернатора Клемента. Італійська преса була зайнята Суезьким конфліктом і трагічною пожежею в бельгійській копальні, в якій загинули здебільша вуглекопи - італійці. Німецька преса стрималась від редакційних коментарів.

● **З головного шпиталю в Нікозії,** на Кипрі, чотири молодих члени підпільної грецької організації викрали двох своїх товаришів, які були засуджені на 6 років ув'язнення і перебували там на лікуванні під поліційною охороною. Бойовики, які ввійшли були входом для шпитальної служби, непомітно підійшли до кімнати, де лежали їх товариші-бойовики, стероризували двох поліціянтів і забрали з собою в'язнів.

● **На вулицях Будапешту** появилося особливо багато туристів, головно з Австрії і Західньої Німеччини, а також позвільнюваних в останньому часі із в'язниць недавніх „ворогів народу". Звільнені політичні в'язні перебувають у дуже важкій ситуації, бо не можуть дістати праці в знаціоналізованих фабриках, підприємствах чи навіть колгоспах. В столиці Угорщини відкриті нові, першорядні ресторани, обраховані для закордонних туристів.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕМОКРАТИЧНИЙ КАНДИДАТ

Демократична партія на крайовій конвенції в Шикаго минулого тижня вибрала свого кандидата на президента країни. Вибрала вона на цього кандидата Адлея Е. Стівенсона, колишнього губернатора стейту Іллиной, який вже був демократичним кандидатом у попередніх виборах, але програв ці змагання в користь республіканського кандидата ген. Двайта Д. Айзенгавера. У цих виборах Стівенсон знову буде змагатись з Айзенгавером. Згідно із загальною опінією, до цих змагань стануть два найкращі кандидати, на яких обидві великі партії та американський нарід можуть нині спромогтись.

Так високо оцінює Стівенсона навіть опозиційна, республіканська опінія. Стівенсон бо має знамените свідоцтво про дотеперішню публічну службу, зокрема на пості губернатора великого стейту, він — блискучий адвокат, першорядний промовець і, під кожним оглядом, відповідальний політик. Навіть його противникам імпонує те, що він не „заганяється" в словах, не дбає про те, щоб дешевими обіцянками здобувати виборчі голоси, але вміє обстояти правду і принципи, в які вірить.

Стівенсона, як політика, зараховують до „поміркованих", проти яких гостро виступав бувший президент Труман, закидаючи їм, що вони „резиґнують із своїх принципів". Тим часом публічна опінія бачить у поміркованості дещо інше, — в першу чергу поступове здійснювання принципів, змагання до мети крок за кроком, без більших потрясень в існуючому порядку і без небезпеки „загнатись" безпотрібно в ситуацію, яка зможе принести більше шкоди, ніж користи. Поміркованість у публічній опінії — це розважність, і до таких самих поміркованих зараховується й республіканського кандидата, Двайта Айзенгавера.

Інша справа, що Стівенсона знає тепер нарід із стейтової адміністрації та із передвиборчих слів. Очевидно, все це залежить ще від того, наскільки він мав би рішучости у здійснюванні своїх принципів. Пост президента Америки — це безсумніву найбільш відповідальний уряд у світі і найтрудніша праця, але із загальних голосів та коментарів можна вносити, що американський нарід таки має довір'я і впевненість, що Стівенсон з тих обов'язків вив'язався б.

Теперішня демократична плятформа у великій мірі віддзеркалює переконання Стівенсона. Республіканській опозиції Стівенсон заімпонував своїм становищем в суперечній і дуже делікатній справі громадянських вольностей. Він зайняв виразне становище проти сеґреґації в школах чи в транспорті, він не побоявся, що може втратити частину південних голосів, і підтримав рішення Найвищого Суду в цих справах, але рівночасно виявив багато поміркованости в методах переведення тих принципів у життя.

Правда, видвигається й цілий ряд закидів проти Стівенсона. Саме тепер республіканська опозиція пригадує йому недавній виступ проти дальших експериментів з водневими бомбами, що є рішальною частиною національної оборони. Видвигається проти нього і ряд персональних закидів, але це — дрібні справи, які можуть мати вплив на поодиноких виборців, але не можуть перерішувати кваліфікацій цього демократичного кандидата на найвищий уряд в країні.

Ці кваліфікації Стівенсона збільшили і його остання поїздка в світі, і його рішуче становище супроти комуно-московської загрози для світу та його цивілізації. Вернувшись з поїздки, Стівенсон так схарактеризував комуністичну загрозу та її джерело — червону Москву: „Озброєна фанатичною вірою та програмою догматичної реформи в часі напруження і змін, маючи вже до диспозиції величезні армії та опанувавши одну третю частину світу, завжди шукаючи нової сили і нової підтримки у турботливому пробуджуванні великих нових континентів, вона становить силу, яку ми можемо недоцінювати тільки з риском власної загибелі".

Вибір Стівенсона на демократичного кандидата вніс ще одне світло в передвиборче і виборче змагання: загально вважається, що в своїй виборчій кампанії він не піде на дешеву демагогію, не обмежиться лише критикою опозиційної дійсности, але спроможеться й на творчі нові концепції, які можуть вийти тільки на користь нації, без уваги на вислід самих виборів.

„Свобода" репрезентує інституцію, що має у своїх рядах демократів і республіканців, і вона сама ніколи не займає виключного становища до одного чи другого кандидата. Все ж таки вибір добрих кандидатів з обидвох партій полегшує таку виборчу невтральність, бо є свідомість, що обидва вони дозріли до висоти тих завдань, що їх накладає на людину уряд президента ЗДА.

ПЕЙПІНҐ ЗАПРОШУЄ ЖУРНАЛІСТІВ

6-го серпня ц. р. комуно-китайське міністерство закордонних справ вислало депеші поіменно 18-ом американським журналістам, в тому числі трьом із „НИТаймсу", з повідомленням, що вони можуть дістати в часі від 20 до 30 серпня ц. р. візу на в'їзд до Китаю, важністю на один місяць, в Сумчон на комуно-китайському кордоні біля Гонґ Конґу або в китайській амбасаді в Москві. Всі ці журналісти або були репрезентантами передових американських щоденників, журналів, інформаційних аґенцій і радіовисилень під час громадянської війни на терені Китаю, або працювали професійно на Далекому Сході. Деякі з них заявили були ще кілька років тому про своє бажання відвідати комуністичний Китай, але не дістали ніякої відповіді. Комуністичний уряд закривав континентальних Китай щільною залізною заслоною від пресово - інформаційної служби Заходу. Він вдержував лінію, яку прийняв зараз після приходу до влади в 1948 році: тоді він проґнав решту західніх журналістів, які не виїхали були з останніми національ - китайськими військами і залишились на китайському континенті. Аж після Корейської війни допущено до Пейпінґу репрезентантів англійської пресової аґенції Ройтера і французької аґенції Франс Пресс. На короткий час дозволяли приїздити англійським, австралійським, французьким і німецьким журналістам. До приїзду американських журналістів комуно-китайський режим весь час ставився вороже і не допускав їх.

Тому тепер, коли китайські комуністи раптом вирішили, що можна трішки піднести залізну заслону, але й то тільки на один місяць, офіційні американські чинники і американська преса поставились до цієї комуно - китайської „гостинности" дуже недовірливо, Державний департамент пригадав, що З'єдинені Держави не втримують з комуністичним Китаєм дипломатичних взаємин, і тому він не може гарантувати американським громадянам, які виїздять до тієї країни, персональної безпеки. При цьому він зазначив, що в червоному Китаї все ще перебувають у в'язницях американські громадяни. Підкреслено, врешті, що американські пашпорти неважні для країн, з якими ЗДА не мають нормальних взаємин, і тому треба мати спеціяльний дозвіл. В даному ж випадку, мовляв, державний департамент, уважаючи, що така подорож американських журналістів „не лежить в найкращих інтересах країни", не дасть свого дозволу. Хто ж поїде на власну руку, той провиниться проти існуючих законів, при чому за таку провину грозить грошова кара і в'язниця до 5 років.

Подібне становище зайняла більшість американської преси. Редакція відомого політичного журналу „ЮС енд Ворлд Ріпорт" заявила в імені запрошеного її представника, що вона не скористає з запрошення тому, що між ЗДА і комуністичним Китаєм все ще існує формальний стан війни; коли, мовляв, відносини „знормалізуються" і названий часопис дістане змогу відкрити в Пейпінґу своє постійне представництво, яке діятиме на терені континентального Китаю без ніяких обмежень, тоді журнал радо вишле свого репрезентанта. Однак, деякі поважні часописи, як от „НИ Таймс" чи „Вашінґтон Пост", зайняли, у зв'язку з цією історією, принципове становище права й обов'язку преси добувати з цілого світу безпосередні інформації без уваги на дані політичні відносини й на корисні чи найважчі умовини праці: це, мовляв, власне і є місія преси. Тому вони поставились критично до становища державного департаменту. Проте, мабуть ні один з американських журналістів не скористає з комуно-китайського запрошення.

Хоч оборонці повної свободи рухів представників преси й інформаційного апарату мають рацію у принципі щодо місії преси, найпершим обов'язком якої є збирати інформації навіть на суто ворожому терені з нараженням власного життя і безпеки, проте в даному спеціяльному випадку іде про виразний комуністичний маневр, що має на увазі не приспорення інформацій демократичній пресі, а використання подорожі кільканадцятьох представників американської преси для власної суто політичної пропаґанди з протиамериканським вістрям. Якби китайський комуністичний режим ставився з мінімальним зорзумінням для завдань преси взагалі і для обов'язків преси західнього світу, то він не зберігав би досі всилі заборони діяльности американських журналістів на китайській території, не обмежував числа американських журналістів до 18 і не допускав би їх лише на одномісячні відвідини, не кажучи вже про величезні практичні обмеження для свободи рухів і звітування американських журналістів. Просто міжнародна коньюнктура продиктувала комуністам з Пейпінґу показати себе „гостинними", не зрікаючись залізної заслони, як одного з основних і непорушних принципів комуністичної державної системи. І тому неґативна постава державного департаменту цілком логічна й зрозуміла.

На минулорічній жовтневій Женевській конференції „на вершинах" президент Айзенгавер, а на жовтневій Женевській конференції 4-х міністрів закордонних справ державний секретар Доллес домагався повного скасування залізної заслони в усіх комуністичних країнах. Комуністи за кожним разом „затіснювання персональних взаємин" розуміли як побільшування числа й величини „туристичних проґулянок". Очевидно, що кожна така совєтська „проґулянка", яка виїздить на Захід, є під „опікою" власних аґентів, як і, тим паче, західні туристичні гурти та й окремі туристи, що приїздять із Заходу до СССР чи його сателітів, є у точній евіденції і під строгою контролею комуністичної таємної поліції. Не зважаючи на таке комуністичне становище, державний секретар Доллес заявив 30 жовтня мин. року в Женеві, що Америка скасує всі пашпортові обмеження для своїх журналістів, які захочуть виїхати до СССР чи його сателітів.

Так і сталося і тепер не зобов'язують при виїзді туди ніякі окремі дозволи, а досить бути власником американського пашпорта і, очевидно, мати візи від комуністичних країн.

І тому крик совєтської і комуно - китайської преси, що, мовляв, Америка зберігає залізну заслону, не дозволяючи своїм журналістам їхати до Китаю, це звичайна облуда. Коли ж совєтська і комуно-китайська преса пишуть, що державний департамент „боїться", що звідомлення американських журналістів з їх одномісячного контрольованого і керованого перебування в Китаї будуть такі для комуністів райдужні, що захитають американською політикою у справі Формози і допущення червоного Китаю до Об'єднаних Націй, то, очевидно, це арґументація цілком неповажна. Повна свобода діяння преси, радіо і книжкового руху, вільна виміна ідей, цілковите пізнання взаємних відносин та життьових умовин і виявлення без решти правди про існуючі державні режими і системи на Заході й Сході — це велика і смертельна небезпека тільки для комуністів. І тому вони можуть тільки з тактичних хвилевих причин підносити рубець своєї залізної заслони, як ось хотів це зробити Пейпінґ, зберігаючи надалі залізну заслону, на нещастя своїх громадян і на ганьбу поняттю волі і свободи.

Любомир О. Ортинський

ВІДЕНЬ ЧЕРЕЗ ДВАНАДЦЯТЬ РОКІВ

Відень, серпень 1956 р. — Якби не таблиці з написами, я б навряд чи впізнав, що їду добре відомим мені з старих часів шосе Вінер Нойштадт — Відень. Загальні контури і краєвид залишилися нібй ті самі, що й колись, тільки де поділась веселість, взірцевий порядок, куди зникла сорокатa барва дімків, усміхнені обличчя населення? Відповідь проста — їх забрала совєтська окупація, що залишила по собі казьонну сірість, багато, ще досьогодні не впорядкованих руїн і сміття. І ще якісь дерев'яні загороди з колючим дротом на них, примітивно побілені дерев'яні бараки, непривітність і сум. Вони помітні також у тих віденських „бецирках" (головно в 2-му і 4-му), в яких була совєтська окупація. Як ножем відрізав, така гостра різниця між „західнім" і „східнім" світом у Відні ще й сьогодні, через рік після звільнення міста.

„Мюзік бокс" замість катеринки

Кого не тягне на „старе сміття"? Тому теж мої перші кроки по дванадцяти роках відсутности в місті, що було моїм другим студентським гостєм, спрямовані були до „мого" третього бецирку, коло Рохускірхе і недалеко Разумовскіґассе, де я і знайшов стару „обержу", ще в 1687 р. побудовану коршму під „Червоним Когутом". Колись тут сходився в суботи й неділі патриціят дільниці, ґенераціями зберігались в ній місця при „штамтіш" і час від часу заходив катеринкар з папуґою і виґравав мелодії сірої давнини. Звичайно одиндва рази на місяць і я „пускався тут на цілого", споживав присмаки доброї віденської кухні і філософував про минуле і сучасність з паном Вонтрубкою, власником недалекої пекарні. Так бувало!..

Серпневого вечора 1956 року не привітав мене при вході до „Червоного Когута" ані катеринкар, не застав я й пана Вонтрубки і навіть корпулентної „ґне фра" — власниці. За буфетом стирчав боксерського вигляду чолов'яга, по залі крутився в кельнерському строї малолітній жіночий підліток, а білу піну з пива, налитого в кухлі, здмухував вереск, що розлягався з найориґінальнішого „мозік боксу"! З місця допасувався і я до атмосфери, попросив „кока-кола" і спробував засягнути язика в кельнерки. Але нічого не вийшло. Для неї 1940 рік — рік її народження, отже що можна від неї довідатись? Змінив тему розмови і спитав про бизнес. Іде добре — сказала мені, масово приїжджають автобусами туристи, рух великий і, хоча наддаток малий, великий оборот дає незлий заробіток. Як я ствердив згодом — це загальна ситуація сьогодні у Відні. Туристичний „массенбетріб" автобусами, кораблями, поїздами.

Полиналі плюші

каварняних меблів все ще надають тон австрійським, чи докладніше — віденським, каварням з обов'язковими двома склянками води і підсуваною кельнером якоюсь газетою. Вони, ці каварні, є типовими для Відня. Модернізація й американізація проскочили тільки на Маріягільфштрассе, в околиці опери і якимсь невідомим припадком закралися до „Червоного Когута". В загальному Відень залишився Віднем. Ще більше постарівся, пожовк, повищерблювався, але набагато таки не змінився. Попустили тільки дещо пружини каварняних фотелів, і ви поринаєте тепер в них, як в копицях свіжого сіна; згорбилися старі кельнери, на яких фраки звисають як зі старшого брата, почорніли від диму ґотичні склепіння св. Стефана і ще більше „споважнів" немолодий вже університет. Тільки св. Варвара радше відмолоділа під пензлем малярів; забілів відреставрований „Бурґтеатер" і статуя Матері Божої на Грабені. Але це — вийнятки. Сіра барва старих кам'яниць, повідбиваний тинк, старі трамвайні вагони і таксівки продукції 1937 року витискають на ньому своє старече тавро.

Дезинфекція міста і країни

від залишків червоної окупації робить добрі поступи. Вибори до парляменту принесли КП поразку, послабшали їх впливи навіть у традиційній твердині червоних Флоріcдорфі. Нещодавно маґістрат міста ухвалив постанову при привернення вулицям і площам старих назв, що після травня 1945 р., а деякі ще з березня 1938 р., були змінені. Таку зміну таблиць на центральній площі міста — Шварценбергпляц — пережив я 6 серпня. Навколо робітників з драбиною й новою таблицею із старою назвою зібрався численний гурт прохожих, що оплесками вітали знімання таблиці з прізвищем кривавого і самими його „соратниками" здеґрадованого диктатора. Подібно, як в 1945 році стягали з цієї самої кам'яниці візитівку Адольфа...

Щоб зорієнтуватися в політичній атмосфері незалежної Австрії, відвідую ряд знайомих і кілька віденських редакцій. Невтралітет, Швайцарія, як зразок — є сьогодні вершком політичної мудрости переважної більшости австрійців. Навіть тих, що мають дуже ясний погляд на міжнародну ситуацію і не мають ніяких ілюзій щодо большевизму. Проходячись Опернрінґом, з'ясовує мені знайомий політичну ситуацію і — для підтвердження концепції повної невтральности — показує на два авта нової австрійської армії. Вони, дійсно, не наймодерніші, і мій супутник іронічно зауважує: „Ще маємо пару десятків Т-34, кілька американських танків — якраз стільки, щоб раз на рік зробити параду або на випадок війни дати бій одній панцерній дивізії. А що конкуренція має дещо більше, отже — чи не краще собі відразу сказати „ґерма ауф даміт"?

Рахунок ніби слушний, тільки як всі так будуть рахувати і чекати на сильнішого сусіда та дядька з-за води, то чи не ще більше фантомним є на п'єдестал золотого тільця висунений невтралітет? Ясної відповіді на мою заввагу не дістаю.

Але є в тому ж самому Відні люди й газети, що дивляться на справи інакше. В одній редакції найбільше почитного щоденника знаходжу дуже скоро повну однозгідність думок з редакторами, повне співчуття для долі українських політв'язнів у таборах СССР і згоду передрукувати довшу інформацію про листи в'язнів. З подібним наставленням зустрічаюсь ще в двох редакціях, і тільки в одному випадку панове мені заявляють, що вони не бачать доцільности давати на шпальтах австрійської преси підтримку українській справі. На мою заввагу, що в першу чергу йде про людську проблему, що австрійки також мали полонених в СССР і повинні собі ще пригадувати, як боліло це австрійське населення, дістаю у відповідь здвигнення плечима. Моє „ґаб ді ере" закінчує тяжку атмосферу розмови.

Ад'є, симпатична бабусю!

Безперечно, Відень ще має багато чару. Колись сприймав я його з захопленням і подивом; сьогодні — радше з пошаною, що її мається до старшої віком дами, з минулим якої зв'язана частина минулого нашої ширшої родини. З безповоротним минулим. Застановляюсь, чи мої критичні помічення на адресу цього великого міста не випали такими тому, що я приїхав сюди прямо з лісу фабричних димарів німецької Рурщини. Може, як годі мені було змінити маршрут так нема сили, що з епілогу зробила б пролог. І так, він, цей „епілог" ще довго останеться принадливим, милим, деколи навіть чарівним; його навіть будуть щораз більше відвідувати в добі атомової енергії і майбутньої другої індустріяльної революції, подібно як атенський Акрополь. Але на тому буде мабуть і кінець.

Степан Куропась

ВИБОРИ І ФАРМЕРИ

Фармерське питання відіґраватиме велику ролю в виборах президента. Всі є тої думки, що фармери переважать у той чи інший бік, і тому вся виборча аґітація і дуже гаряча кампанія будуть якраз переводитися у фармерських стейтах. А що ті стейти є на середньому заході, то середній захід буде тим язичком на вазі, що вибере нового президента і новий Конґрес.

В З'єдинених Державах Америки нема селянської партії, а є двопартійна система, і фармери голосують в обох партіях. Це не значить, що фармери не заважать при виборах. Подібно як і робітники, що не мають робітничої партії, а мають свою федерацію Праці чи Комітет Індустріяльних Організацій, що тепер злилися в одно, фармери мають свої організаційні клітини. Консервативне Фарм Бюро Федерейшен, Мідл оф ді Ровд Нешенел Ґрендж і ліве Нешенел Фармерс Юніон — є організаціями фармерів, до голосу яких прислухаються обидві партії.

Перші дві організації йдуть при виборах звичайно з республіканцями, хібащо приходить такий час, як депресія 30-их років. Тоді всі фармери голосували за демократів і шукали в них рятунку, бо це був час, коли малі поросята продавалися по кводру, а вівці — по ½ доляра. Але в часі добробуту фармери перших двох угруповань йдуть з республіканцями, тоді як третє угруповання, без огляду на добробут чи депресію, йде з демократами.

Що, властиво, є добробут? На це питання всі три угруповання відповідають різно. Перші дві є тої думки, що в часі добрих жнив і плекання худоби треба мати ринки збуту, крім домашньої консумпції, треба ще експорту. Замало дбати лише про підвишку платні для фабричного робітника, бо тоді фармер мусить дорого платити за фабричні вироби, і кошти продукції фармера зростають, а домашній консумент, крім природнього зросту населення, не збільшується рівночасно зі зростом продукції фармера. Раз нема збуту на місці, а фабричні робітники заробляють добре, а ціни фабричних виробів йдуть для фармера вгору, твориться величезна надвишка фармерських продуктів, і нема їх де діти.

Вони кажуть, що робітники, а властиво юнійні боси, повинні схаменутися і не жадати підвишки платень, бо американські товари задорогі для чужого ринку збуту. Европа, Азія чи Південна Америка не можуть купувати американських виробів, хоч їх потребують. Навпаки, чужий ринок, що має дешевого робітника, старається продукувати свої товари і експортувати їх до Америки. Правда, Америка бороняться митною тарифою, але чужим експортерам виплачується навіть платити високе мито, щоб з добрим заробітком залляти Америку вином чи бавовною. Вони є

(Закінчення на стор. 3-ій)

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(57)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

I. РАДОЩІ Й ГОРЕ ДИТЯЧИХ ЛІТ —

„Я згадую минулеє життя
Спокійно та без радости, без туги:
Одно із нього виніс я гуття,
Що я не був у нім щасливий, други..."

(Іван Франко. Спомини І. Збірка „Із днів журби")

I

З подивом дивлячися на величаву працю, що її довершив Великий Каменяр Галицької Землі протягом свого життя, на його піонерську громадсько-політичну діяльність та на багатющу літературну й наукову спадщину, яку він нам полишив, ми не дуже то приглядаємося, в яких обставинах доводилося йому жити і працювати.

Не зважаємо, скільки труду й нервів це його коштувало. Навіть не догадуємося, скільки горя довелося йому зазнати на своєму життьовому шляху. А зрадлива доля не щадила йому болючих ударів, які він переживав не раз дуже тяжко, так тяжко, що, озираючися назад, вирвалося йому гірке признання, що в своїм житті він не був щасливий.

Розуміється, було б незгідним із правдою малювати Франкове життя самими-но чорними фарбами. Були в ньому й ясні, радісні хвилини, але назагал буо воно повне прикрих переживань, які геть притьмарювали ті короткі моменти, що їх можна б назвати щасливими.

Щоб не було ніяких непорозумінь, зазначаю, що мій нарис не є ані біографією Франка, ані переглядом, а тим більше — оцінкою його творчости.

Це всього-на-всього огляд його життєвих невзгод, що так чи інакше відзивалися й на його творчості — її мотивах і змісті.

А тепер ad rem.

— — — — — — — — — — — —

В своїх поетичних і прозових творах Франко не раз згадує за своє життя, малює його ясні й темні сторони. Найкраще згадує він свої дитячі літа, проведені під батьківською стріхою, коли то він малим 5-6-літнім хлопчиком пересиджував у батьківській кузні, коли бігав по сусідньому лісі, сам із собою розмовляючи, коли спав на оборозі й завертав грізну хмару. (Див. поезію „У долині село лежить", оповідання: „У кузні", „Злісний Сидір", „Малий Мирон" та „Під оборогом").

В поезії „Рідне Село" згадує Франко про свої дитячі літа,

„Коли життя дитинне
Плило, немов малий потічок серед трав...
Дрібних утіх і я тут зазнавав..."

Але недовго тривали ці дитячі безжурні радощі. В 1864 році, коли Франкові було вісім років, помер його батько Яків. Мати Марія з Кульчицьких невдовзі вийшла вдруге заміж. На щастя, вітчим був людиною гарною, і Франко про нього згадував тепло. Вітчим (Гаврилик) допоміг Франкові скінчити нормальну школу й перейти до гімназії.

Чимало довелося витерпіти сільському хлопчині в школі, де з нього глузували учні як із селюха, з його сільського одягу й вигляду, й де довелося зазнати багато горя від несумлінних учителів, що з особливою насолодою знущалися з мужицьких дітей та страшенно їх кривдили, як про це розказав нам сам Франко в своїх оповіданнях із шкільного життя (пор. особливо „Олівець", „Schoen Schreiben", „Отець гуморист").

Ці знущання глибоко запали в дитячу душу майбутнього поета й сповнили її гірким жалем до людської несправедливости й ладу, що цю несправедливість толерує.

По вісьмох роках, після батькової смерти, завдала Франкові доля новий удар: в 1872 році, коли він був у 6-ій клясі гімназії, вмерла його мати, яку він дуже любив.

Свою останню зустріч із матір'ю описав Франко в одному з листів до О. Рошкевич. Довідавшися, що мати вмирає, він якстій побіг піхотою до Нагуєвич. В дорозі захопив його дощ, і він, мокрий до нитки й голодний, бо не їв обіду, прибіг додому. Застав матір конаючу. Став при її ліжку й зі зворушення не промовив ні слова, дрижав. Мати не могла говорити, а тільки дивилася на сина. На другий день, коли Франко ще спав, мати вмерла, але вночі ще говорила з сусідкою, яка була при ній. Дивувалася, чому Франко мовчав. Їй видавалося, що він дивився на неї якось гнівно, і вона жалілася на це. Мовляв, „що я йому зробила злого?.." Сусідка потім оповідала про це Франкові, і його материнські слова дуже заболіли. Пишучи про це О. Рошкевичівні, він питався з жалем: „Хто знає, чи та причинка психічної муки, котру я завдав моїй мамі в послідніх хвилях її життя, не схоче страшним способом відомститися на цілім моїм життю?.."[1]

[1] М. Возняк, Нариси про світогляд Івана Франка. Львів 1955, ст. 28-29.

КІНЕЦЬ ЛІТА

Вже серпень
[У полях серпанками димить,
Уже готується в дорогу літо,
І зріє далечінь,
[І глибшає блакить —
О, скільки днів
[під сонцем пережито!

Вули і піт, і кров,
[І грому переливи,
І гул доріг, і рейди,
[І стожари...
Ще в плавнях за Дніпрі
[гарячий подих злив!
З Карпат — вітри!
[Над Черемошем — хмари!..

Життя бринить, як спів, життя,
[як щасна мить
І радістю, і смутками налите...
Вже серпень
[У полях багаттями димить,
Готується в дорогу літо...

МИКОЛА ЩЕРБАК

УКРАЇНСЬКА ГРУПА НА ДЕМОКРАТИЧНІЙ КОНВЕНЦІЇ

Шикаґо, Ілл. — Репрезентанти Українського Конґресового Комітету Америки, делеґовані на Конвенцію Демократичної партії, що відбулася минулого тижня в Шикаґо, виявили велику активність на терені Комісії для виготовлення плятформи Демократичної партії і під час самої Конвенції. Як ми вже повідомляли, цими делеґатами були пп. адв. Степан Ярема, Антін Батюк і ред. Вол. Душник. 8-го серпня ц. р. адв. Степан Ярема виступав перед згаданою Комісією Плятформи і з'ясував становище УККА відносно закордонної політики ЗДА, особливо ж у відношенні до СССР. Комісія Плятформи під головуванням конґресмена Дж. В. МекКормека з Массачусетсу вислухала з великим зацікавленням промову адв. Яреми, про яку названий голова Комісії висловився з найбільшим признанням. Також її член конґресмен Мадден з Індіяни, колишній член Комісії Керстена, що досліджувала комуністичну агресію, і нюйоркський конґресмен Іманула Селлер — говорили про відому їм мартирологію України й висловлювались прихильно про рекомендації українського представника. Основною вимогою УККА було „відкинути всі концепції, які вирікались би народів уярмлених в комуністичній імперії" і, навпаки, „прийняти позитивну і мирну політику національного визволення згідно з освяченими часом американськими принципами волі, незалежности і власного правління для всіх народів і країн." Адв. Ст. Ярема, крім рекомендацій щодо закордонної політики ЗДА, сформульованої у плятформі Демократичної партії, звернув увагу на конечність підтримання резолюції 433 конґресмена Фігена з Огайо про поправу Програми інформації, резолюції 688 конґресмена Томаса про встановлення Міжнародної правничої комісії в ОН для перевірки комуністичних злочинів та резолюції 149 конґресмена Мек Кормека про засудження комуністичного імперіялізму і колоніялізму.

Ред. Вол. Душник взяв участь у зредаґуванні остаточного тексту рекомендацій щодо підтримки, яку треба дати уярмленим країнам. Ці рекомендації предложив цілий Відділ національностей в Крайовому Демократичному Комітеті Комісії Плятформи. Всі інші репрезентанти національних груп прийняли пропозицію ред. Душника, щоб у резолюції виразно згадати про Україну та інші уярмлені Совєтами країни. Ця пропозиція звучала: „Демократична партія бере під увагу ситуацію уярмлених не-російських народів в Совєтському Союзі, як України, Білорусі, Грузії, Вірменії та інших і визнає їх право на *повну* свободу і державне самовизначення, згідно з великими принципами Вудро Вилсона". На жаль, хоч цю резолюцію палко підтримував на Комісії Плятформи сенатор Теодор Ґрін з Ровд Айленд, в остаточному тексті плятформи, — прийнятому Конвенцією, сказано про право самовизначення для всіх народів за залізною заслоною, але пропущено уступ, в якому виразно називалось Україну на першому місці. 16-го ц. м. багато українців взяли участь в зібранні Відділу Національностей в готелі Ґілтона в Шикаґо й вислухали промови обох кандидатів, Адлея Стівенсона і Аверелла Гаррімана, які висловлювались проти комуністичного насильницького режиму, що поневолив народи Сходу Европи. Між приявними українцями були пп.: о. Омелян Мицик, о. Нестор Феціца, Едвард Попель, Дж. В. Солдрессен (з Ембридж, Па.), панство Душники, Михайло Канюк, Михайло Гінько, Олена Брукин, Михайло Логай і ін. Губернатор Меннен Вільямс з Мишиґену розмовляв з українськими діячами і разом з ними зфотографувався. — Приявні українці мали змогу розмовляти із Стівенсоном і Гарріманом, з губернатором із Ню Джерзі Робертом Майнером, сенатором Кіфовером, багатьма сенаторами й конґресменами і взагалі з чільними керівниками Демократичної партії.

„БУДЬМО З ДІТЬМИ ОБЕРЕЖНІШИМИ"

Під таким заголовком поміщена в журналі „Наше Життя" ч. 5 за місяць травень ц. р. стаття п. Олени Шпаківської, в якій Шан. Авторка порушує справу нагород для дітей за красу, здоров'я й гарну національну ношу взагалі, а нагородження української дівчини на Міжнародній Жіночій Виставці в Ню Йорку зокрема. Авторка вважає за шкідливе з виховного погляду поміщування в дитячих журналах світлин дітей, нагороджених за красу, здоров'я та мистецький одяг, а радить давати і відзначати нагороди за інші вартості дитини.

До цієї статті я бажала б, як мати нагородженої дитини, подати слідуючі завваги і вияснення:

В рямцях цієї вистави, яка відбувається в місяці листоп. вже 21 рік, є один день, призначений дітям різних національностей. В тому міжнародному діточому дні не може бути мови про вирізнення за: успіх в школі, за знання своєї мови, своєї історії, гарно виголошений віршик, добре зацеровану панчішку чи допомогу в хаті, бо це є ділянки внутрішнього родинного життя, чи певної виховної організації молоді. На М. Ж. В. береться лише до уваги вмілості вокальні, танкові та естетично-мистецькі, якими власне був кінцевий етап цього дня — вибір найкращого представника кожної репрезентованої нації під оглядом здоров'я, краси, та мистецької ноші даної нації.

Думаю, що за цей виступ не мають чого стидатися родичі цих дітей, ані сама дитина, бо ж вона на міжнародному терені спільно-рівнорядно з дітьми інших націй мала нагоду показати красу, мистецтво та традицію свого народу. Це є ціль будуючо-суспільна, що виходить поза круг нашого гурткового чи домашнього життя.

В журналі „Веселка", в якім поміщено світлину нагородженої дитини, є досвідчені педагоги й редактори, що як слід розуміють вагу такого виступу української дітвори на міжнародному терені який не тільки не шкодить, але приносить честь їхній нації, пропагує їхню традицію та заохочує інші наші діти до численнішої участи в подібних імпрезах. Наші діти репрезентували не себе, а свою націю, отже не треба підсувати їм думку особистої користи, та пустої претенсійности. З тієї причини, думаю, теж наші бабки не були б вражені (як наводить Шан. Авторка), але навпаки, вони раділи б, що існують поза рідною землею діти та жінки, які хочуть продовжувати їх традицію, які ще не дали себе опанувати переважаючій інертності до її продовження. Вони теж, ці наші бабки, не мали б нічого проти того, якби наші жіночі організації йшли всі спільно до міжнародних виставок та довели до того, щоб українська народна ноша витворила певний стиль на міжнародному ринкові моди бодай на один сезон.

Чи можемо вимагати від дівчат, щоб вони вишивали, коли вони змалку не одягають вишивки і не полюбляють її? Знаю родини, в яких матері ще досі вишивають під час перерв нічної, тяжкої праці, але їхні доньки не тільки не хочуть вишивати, а навіть не вберуть цієї вишивки та не люблять використати її в своїй хаті, уважаючи це немодерним.

Уважаю, що на М. Ж. В. та в день діточий, як в день української програми, кожна мати може й повинна вбрати свою дитину у вишивку, лише треба хотіти. Хто не вишиває, може купити або позичити.

Минулорічна виставка осягнула свою ціль теж завдяки співпраці молодих-пластунок, які причинилися до того, що останнього року кожна американка мала нагоду закупити дешеву пам'ятку у формі вишивки, а дівчатка інших національностей ляльки українського стилю.

При цьому їхня молодість, підібрана краса кожної дівчини-модельки зуміла виказати бажаний наш регіональний стиль одягу.

При кінці слід зазначити, що моя донечка не була призначена до конкурсу, ані ніхто не казав їй станути між дітьми, призначеними до нього, але під час виконування моїх обов'язків у виставовому кіоску, вона саме найшлася припадково в гурті цих дітей, та, на моє велике здивування, одержала нагороду. Яке щастя, що моя донечка ще мала — і не розуміє статті п. Шпаківської, а то може б уважала свою участь в цій імпрезі за щось каригідне...

Дарія Витанцька.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

ВИБОРИ І ФАРМЕРИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

проти реґіментації фермерів урядом, бо кажуть, що, хоч допомога уряду в реґуляції ринку збуту потрібна, вона не може бути сталою, а лише гнучкою, себто відповідно до часу й потреби. Вони є проти сталої підмоги фармерам і 100-відсоткової ґарантії цін тому, що ніякі урядові універсали не скасують закону, „саплай енд діменд" — попиту і засобів.

Кажуть, що політика демократів з часів Рузвелта і Трумана на короткий час допомогла фармерам, бо уряд ґарантував фармерам сталі 90% ціни на три основні фармерські продукти, а саме кукурудзу, пшеницю і бавовну, але за цей час демократи нагромадили такі великі надвишки продуктів, що саме магазинування харчів коштує Америку великі мільйони. І так магазинування 280 мільйонів фунтів масла і сиру, в яких душиться Висконсін, коштує уряд 175 мільйонів. Уряд в минулому році заплатив 185 мільйонів дол. за магазинування пшениці, 54 мільйони за кукурудзу, 13 мільйонів за ячмінь. Разом має Америка надвишку продукції жнив вартости 6 більйонів долярів.

А який вихід з ситуації? Надвишка зростає, купця на неї нема, а свіжі добрі жнива надвишку побільшують. Америка ратується тим, що даром дає харчі, але нема охочих заплатити коштів транспорту. Ті дві перші організації були проти пляну республіканської партії створити т. зв. Земельний банк (сойл бенк), який полягає в тому, що частину управної землі береться з культивації.

Вони арґументують, але не сваряться з республіканцями, бо кінець-кінців десь лихові зарадити треба. Як приклад, наводять вони спроби демократів обмежити засів бавовни в південних стейтах. В часі демократичної підмоги бавовняним фармерам на 90 відсотків, запаси бавовни зросли на 14 мільйонів балів. Під час контролі засівів південних плянтаторів обмежено до 3 акрів. Замість бавовни південні стейти кинулися до продукції пшениці, кукурудзи та проса і стали конкурувати з кукурудзяними стейтами, взявши гроші за те, що перестали плекати бавовну. Чужий ринок в міжчасі зорганізував у себе плянтації бавовни й дійшов до продукції, що лише на два мільйони балів річно була замала, щоб вдоволити весь чужий ринок бавовни. Так що експорт Америки може продати лише тих 2 мільйони балів бавовни, коли її пересічний експорт виносив 10 мільйонів балів річно.

Розуміється, що ціни на бавовну в Америці зросли, що чужа бавовна побачила Америку, країну бавовни. З огляду на ціни бавовни, що зросли неймовірно, американський ринок кинувся шукати заступника бавовни. І американська індустрія знайшла синтетичну бавовну — різного роду „файбер". Отже, контроля продукції нищить ту саму продукцію, нищить на довшу мету фармера і робить з нього невільного робітника держави, який поступає так, як каже держава

І це найбільше обурює американського фармера, який хоче бути вільним. Це обурює його тим більше, що демократична довголітня господарка в країні допровадила до величезного „серплесу" харчів, а не постаралася за ринок збуту. Змодернізування обробітки землі навіть з поменшенням засівної площі трьох головних рільничих продуктів — пшениці, кукурудзи і бавовни, знову спричинилося до великої надвишки зборів з одного акра землі і внесло нову **надвишку**. Приходить до того, що Америка не має вже місця, де магазинувати харчі, що підлягають знищенню, таких, як молочні продукти м'ясо і овочі.

Знаний арктичний дослідник адмірал Бирд радить Америці не будувати великих холодилень для магазинування харчів, а вивозити надвишку до Південного бігуна, копати там снігу величезні рови машинами, що їх має американська фльота, і складати там харчі. Кошти переховання їх, кажe він, а кошти транспортації на половину менші від коштів магазинування на суходолі.

Отже, фармери двох найбільших американських скупчень в часі добробуту в Америці підуть за Республіканською партією, що старається **позбутися** надвишок, яких не створила. Жнива цього року в Америці дуже добрі.

І так, в Америці серед великого добробуту сваряться люди, що робити з нагромадженим добром. А Европа чи Азія журиться, як прохарчувати себе, а українці з України, цього шпихліра, пишуть, що всього в нас й досить, але на фотографіях у святковому убранні, вони виглядають бідні, голодні й подерті.

Третє, фармерське, найменше скупчення — це Нешенел Фармерс Юніон. Це — об'єднання, яке завжди йшло з демократами, атакує політику Айзенгавера, Венсона, домагається державної запоруки на сталі ціни на фармерські продукти, обстоює сталу 90% ґарантію, є проти обмеження посівної площі і проти „сойл бенк". Держава має дбати про фармера, щоб він діставав добрі ціни за свої продукти, а як не дістає, нехай доплачує. Що робити з надвишкою харчів, хто має платити за їх магазинування й за них, крім держави, вона не каже. А держава — це ті, що платять податок.

Ця фармерська організація побудована на взір робітничих юній. Робітники вже зорганізовані і їхні юнії, що схочуть, те зроблять, і підвишку платні завжди дістануть, бо інакше вийдуть на страйк. Фармерів в юнії зорганізувати не можна, бо вони мусять коні напувати і на страйк проти себе самого вийти не можуть. Тому й Фармерс Юніон не має щастя з фармерами, і, хоч зростає чисельно, до величі двох попередніх фармерських організацій їй далеко. Зрештою, фармери тут, як і всюди на світі, є консервативним елементом і до соціялізації не надаються. У висліді тих міркувань американські фармери будуть голосувати за республіканців.

Є ще одна група фармерів, т. зв. незорганізованих. Їх політика така: замість купувати надвишку фармерських продуктів, їх маґазинувати і журитися, нехай уряд купує всі фарми, що є на продаж. Плян уряду, щоб вилучити з-під культивації 30 мільйонів акрів землі для „сойл бенк" на 20 років і заплатити по 40 дол. від акра, буде коштувати 24 більйони долярів.

За 24 більйони дол., держава може викупити всі фарми, що є на продаж, і лишити їх пусткою, залісити або винаймити на пасовиська. Не стане „надвижок", але держава стане власником 30 мільйонів акрів родючої землі, яку, в разі потреби, може знову звільнити під культивацію. Ці незорганізовані, незалежні фармери в часі добробуту голосують за республіканців.

Ось коротка відповідь на те, з ким підуть фармери в наступних виборах.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

„Гачок для хворих на ностальгію"

Під таким заголовком в американському тижневику — „Нешенел Рев'ю", Ню Йорк, з 18-го серпня ц. р., появилася обширна стаття ред. Володимира Душника, що аналізує „репатріяційну" кампанію за поворотом еміґрантів на „родину". Автор інформує вичерпно про „комітет" генерала Міхайлова, який із Східнього Берліну веде свою підривну й шпигунську діяльність по всьому світу, при чому наводить конкретні дані, зібрані під час довшого перебування у Південній Америці. Автор критикує у тій статті також угодівську політику Заходу у відношенні до Совєтського Союзу і докоряє американським чинникам невідповідне ставлення до втікачів із СССР, наводячи приклад із моряками з корабля „Туапсе", що, приїхавши до ЗДА дали себе зловити на гачок міхайловської акції. Автор підкреслює потребу відповідної психологічної протидії по американському боці.

статтзбд

Хроніка українського життя

В Канаді

З діяльности Відділу КУК У ТОРОНТІ

Стипендія Відділу КУК

Президент Торонтонського Університету повідомив Управу Відділу КУК, що на цей рік отримав стипендію, на яку гроші зібрав Відділ, студент Орест Рудзік із Торонта, який виявив найкращі осяги в студіях українознавства. Орест Рудзік був учнем Рідної Школи УНО і курсантом Вищих Освітніх Курсів Осередку Української Культури й Освіти в Вінніпеґу, які Осередок влаштував був у Торонті, де О. Рудзік був також першим.

Реорганізація Відділу

Щоб зактивізувати працю Відділу КУК в Торонті — покликано до життя Ділові Комісії при Управі Відділу. Іде праця над підготовкою створення Громадської Ради при Відділі КУК, як дорадчого органу. До цієї Ради мають увійти заслужені українські громадяни, як теж представники різних галузів життя українців у Торонті.

Франківські святкування у Торонті

В Торонті почалась підготовка до величавих святкувань 100 Роковин Івана Франка, які відбудуться на широку скалю в одній із найбільших заль м. Торонта. В програмі запляновано інсценізацію Малого Мирона, Каменярів, Мойсея і пісні „Не пора, не пора..". „Збірний хор має відспівати також Кантату Франка-Лисенка і „Вічного революціонера".

Українці Торонта і провінції Онтаріо хочуть цими святкуваннями дати належну відсіч московсько-большевицькій затії використати 100-ні Роковини одного з найбільших синів України для своїх політичних цілей і для закріплення дальшого поневолення українського народу!

С. Р.

МИНУЛИЙ ТИЖДЕНЬ НА СОЮЗІВЦІ ПРОЙШОВ ПІД ЗНАКОМ КУЛЬТУРНИХ ІМПРЕЗ

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР Д-Р СОФІЇ ПАРФАНОВИЧ. — ДОПОВІДЬ ПРЕЗИДЕНТА НТШ Д-РА РОМАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО ПРО ЗАВДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ЗДА. — ВЕЧІР ГУМОРУ П-НЬ ВОЛОДИМИРИ СТАРИЦЬКОЇ ТА МАРІЇ СТЕЦЮК

Союзівка, Кергонксон, Н.Й. — Минулий тиждень на Союзівці, не зважаючи на прекрасну погоду, яка вабила на купання, проходи і прогульки, пройшов під знаком вартісних культурних імпрез. Заходом Культурної Комісії УНСоюзу відбувся у вівторок 14 серпня Авторський Вечір відомої української громадської діячки, лікарки і письменниці д-р Софії Парфанович. Із коротким словом про 30-річчя наукової, громадської і письменницької діяльности пані д-р Софії Парфанович виступив проф. Василь Стецюк, який подав не тільки характеристику д-р Софії Парфанович в усіх ділянках її діяльности, але й теж короткий огляд її наукових та літературних творів. Після доповіді проф. Стецюка пані Парфанович прочитала три своїх нариси: „Лісова казка", „Що кому призначене" і „Тарахкавець", перший з українського життя на Бойківщині і два другі з українського життя у ЗДА. Присутні союзівські гості із старшої і молодшої генерації нагородили заслужену письменницю рясними оплесками. — Черговою культурною імпрезою, — яка притягнула численно не тільки молодь, що бере участь в Курсах Українознавства, — влаштованих УНСоюзом, — але й старших громадян і громадянок, була доповідь професора Українського Вільного Університету і професора Маркет Університету в Милвокі, президента Наукового Товариства ім. Шевченка Романа Смаль-Стоцького, яка відбулася в суботу 18-го серпня о год. 10 ранку. У живій, багато ілюстрованій прикладами і виголошеній по-українськи і англійськи доповіді, проф. Смаль-Стоцький з'ясував завдання тут родженої і новоприбулої молоді для поширення правди про Україну і про українські справи, як теж вказав на ту ролю, що її американська молодь українського походження може відіграти в здобутті української державности та в установленні і в утримуванні зв'язку між З'єдиненими Державами й вільною Україною. Доповідь проф. Смаль-Стоцького, якого представив керівник курсів Українознавства проф. В. Стецюк, прийняли присутні з захопленням. Від Управи Союзівки дякував прелеґентові п. Данило Слободян і від учасників Курсів Українознавства п-на Карін Ляхович. Доповнив доповідь проф. Смаль-Стоцького пригадками про працю старої української іміґрації в шренні правди про Україну і про її допомогу українській визвольній боротьбі п. Й. Лисогір. — Цього ж самого дня, в суботу 18 серпня увечорі відбувся в рямцях щотижневих розвагових програм Вечір гумору пань Володимири Старицької і Марії Стецюк при співучасті п. Романа Ковальчука і при музичнім супроводі Юрія Стецюка. Своїми, по-мистецьки виведеними коломийками, співомовками і скечами, що їх приймали присутні захопленими оплесками і вибухами сміху, обидві артистки дали справжню годину розваги численно зібраним гостям. — Відкрив вечір коротким словом ред. А. Драган. Опісля відбулися танці, до яких пригравав до пізньої ночі український квартет „Амор".

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

СПОРТ НА СОЮЗІВЦІ

В літній час Союзівка це не тільки вакаційна оселя, але й спортовий центр. Присутні на відпочинку, так спортовці „по фаху", як і припадкові" чи „вакаційні" спортовці, мають нагоду вправляти тут відбиванку, теніс, стукпук, плавання, мандрівництво, шахи, та врешті і бріджа, до якого горнуться ветерани спорту.

Традиційні змагання гостей проти „кухні" щотижня притягають маси глядачів із гостей, які, не скриваючи мотивів, що краще мати приятеля в кухні, завжди голосно виявляють свої симпатії до представників кухні.

Час-від-часу Союзівка має справжні змагання відбиванки, як ось н. пр. із репрезентацією оселі Нерровсбурґ, в складі якої був д-р В. Баранецький стиначем, а його викладачем інж. М. Лепкалюк, чи проти сусідної оселі російської молоді.

В попередньому сезоні Союзівка могла похвалитися успіхом у турнірі на цій сусідній оселі, здобуваючи від „старших братів" їх історичний цінний трофей. Цього року збірна Союзівки в складі: І. Сохан, Л. Вербицький, І. Заяць, Р. Гринішак, М. Вітак, М. Мочула і Б. Гайдучок повторила цей успіх і знову через цілий рік стоятиме російська чаша за склом у канцелярії Гостинниці. Поодинокі вислідu у цьому турнірі:

Союзівка — Сокол, Н. Й. 2:0 (15:8) (15:5)
Союзівка — С.К. Русь (Филаделф.) 2:1 (15:5,9:15,15:2)
Союзівка-Варяг, Петерсон 2:0 (15:12, 15:4)
Фінал:
Союзівка-С.К. Русь 2:1 15:13, 15:17, 15:11

На дні 25 і 26 серпня визначені на Союзівці тенісові змагання за першенство СУСТА-(Схід), що їх організує Карпатський Лещетарський Клюб, а ще точніше наш дипломований дипломат „Куба" Купчинський. Гей, українські симпатики білого спорту, озовіться!

На 16 вересня Союзівка плянує відбиванковий турнір дружин східних стейтів за чашу Українського Народного Союзу, про що докладніші інформації будуть ще проголошені.

Все це доказує, що коли в літній час завмирає спорт у наших містах, на Союзівці проходить спортовий сезон у повному розгарі.

В. С.

У Польщі дають пільги приватним підприємствам

Варшава. — Комуно-польський уряд видав низку розпорядків із проголошенням пільг для різних дрібних варстатів праці, промислових, ремісничих і торговельних підприємств. Ці полегші торкаються особливо таких підприємств, які потребують розмірно мало контрольованих державою сирівців, зате залежні майже виключно від праці рук. Тому цими розпорядками охоплені головно ремісничі варстати, як столярні, шевські, слюсарські й інші т. п. варстати, пекарні і малі вирібні. Як воно у практиці виявиться і чи вплине на збільшення на ринку виробів першої потреби — ще не відомо, бо все одно харчові крамниці й усі сирівці — удержавлені. Все ж, уважають, що ці розпорядки є відворотом від дотеперішньої доктринерсько-комуністичної кампанії проти всіх без вийнятку приватних підприємств, як „залишок капіталізму". Коли перед війною було в Польщі коло 200.000 великих крамниць включно з департаментовими, не рахуючи малих деталічних, а затруднених в отих великих крамницях було — 1,000,000 осіб, то тепер загалом є в Польщі 94,000 ремісничих варстатів і крамниць, виключно найменшого типу, разом із 130,000 затруднених.

Індія святкує 9-річчя своєї суверенности

Ню Делі. — За щорічною традицією, індійський прем'єр Джавагарлал Неру оце вже дев'ятий раз підняв індійський пропор над вежею старого „червоного форту" в Ню Делі, де 15 серпня 1947 року відбулась урочистість проголошення суверенности Індії. На церемонії з минулої середи було приявних кругло 100,000 осіб. Неру виголосив промову, в якій зайнявся актуальною тепер в Індії проблемою вирішування внутрішніх спорів — криватими демонстраціями, силою і насильством. Неру звернувся до народу з драматичним запитом, чому молода ґенерація індійців забуває за заповіти своїх батьків, які здобули державну самостійність не вживаючи сили й насильства навіть супроти ворога, а тепер, коли річ іде про внутрішньо - крайові справи, відразу одні кидаються на одних. Ця промова Неру торкалася останніх кривавих заворушень в Індії у зв'язку з визначуванням нових кордонів індійських провінцій. Неру висловився оптимістично про Лондонську конференцію. Якщо вона, мовляв, не дасть безпосередньої позитивної розв'язки, то треба намагатися вдруге і втретє шукати її, але лише мирними способами.

Ювілейні імпрези на Пластовій Оселі

Минулої суботи, 11 серпня ц. р., пластовий табор юнаків на Вовчій Тропі в Іст Четгем відзначив подвійні роковини, такі важливі для Пласту і всього громадянства, а саме 45-ліття існування Пласту та 70-ліття основника Пласту, д-ра Ол. Тисовського, який під цю пору перебуває в Австрії. Після вечері, в сутінках вечора, зібралася чимала громада пластунів і юнаків, які саме відбувають свої табори на Пластовій Оселі, та біля триста осіб старших громадян-гостей, здебільшого батьків таборовиків, довкруги великої ватри на високій поляні Оселі, Вовча Тропа. Після збірки пластунів та звіту зложеного командантові обозним ст. пл. Петром Соцолем з Ню Йорку, командант хлоп'ячого табору, пл. сен. Володимир Вакалець з Пассейку привітав гостей і пояснив події, роковинам яких присвячена ця святочна ватра. Після пластового гимну, що його відспівали всі пластуни і гості, пл. сен. д-р Ярослав Падох, який заступав неприявного команданта Укр. Пласту в ЗДА, ред. В. Кравціва, виголосив святочну ґутірку-промову про твердий, але успішний 45-літній шлях пластової ідеї і організації та про 70-літній життєвий шлях основника Пласту, д-ра Ол. Тисовського, знаного пластунам під його пластовим іменем Дрота. Низка пластових пісень закінчила святочну частину ватри, після якої слідувала така типова пластунам весела ватра, сповнена народжених на таборі, актуальних жартів і доброзичливої сатири.

(яп)

Підпілля кипрських греків пропонує перемир'я

Нікозія, Кипр. — Підпільно-революційна організація кипрських греків, відома в скороченні ак ЕОКА, звернулась летючками з пропозицією до англійського уряду припинити взаємний стан терору і репресій на Кипрі. — Пропонуючи таке „перемир'я" — ЕОКА апелює до англійської адміністрації на Кипрі виявити свою добру волю та прийняти ту пропозицію. В противному випадку ЕОКА погрожує збільшенню революційною активністю. Ця зміна становища революційного підпілля кипрських греків, які досі стояли на непримирно - бойовому принципі прийшла — коментують часописи — мабуть у зв'язку із зміною на становищі команданта організації ЕОКА. Хоч згадана летючка підписана ще „Діґеніс", що є революційним криптонімом полк. Ґеорґа Гравіса, проте англійці твердять, що новим командантом підпілля став Анарґірос Карамідас внаслідок спорів внутрі ЕОКА щодо доцільности її метод. Губернатор Кипру, маршал Джан Гардінґ заявив, що „вбивники повинні зробити перший крок для припинення насильств і їх наслідків для острова". Говорячи про екзекуцію 5 грецьких терористів, яка викликала велике обурення серед греків, Гардінґ заявив, що поки виконано першу екзекуцію, революційне підпілля вбило 40 осіб. В липні ц. р. вбито 17 осіб.

Аґенти ФБІ вияснюють справу осліплення журналіста Рісела

Ню Йорк, Н. Й. — Аґенти Федерального Бюра Інвестиґацій вже частинно вияснили справу осліплення журналіста Віктора Рісела, якого невідомий злочинець облив 5-го квітня сірчаним квасом, внаслідок чого Рісел втратив зір. ФБІ виявило, що цього злочину доконав 22-річний хуліґан із Бруклина, Н. Й., Абрагам Телві, який дістав за це нагороду 1,000 долярів. ФБІ хоче встановити, хто дав гроші на цю нагороду. Журналіст Рісел виступав у пресі і в радіо та телевізії проти зловживань в деяких робітничих організаціях, і тому підозра падає, що ті організації хотіли помститися на ньому за це. Та Телві, виливаючи сірчаний квас на Рісела, не хотячи облив ним і себе самого, і тому сітка злочинців, яка обганізувала той злочин, вирішила позбутися Телві, і 28-го липня хтось його вбив, бо рани на його лиці могли б були його зрадити. Досі заарештовано 43-річного Джозефа Пітра Карліна та 37-річного Гондолфа Міранті, незаконну жінку Карліна Норму і 26-річного брата Телві — Лія та Чарлза Карліна, який не є споріднений із Джозефом Карліном. Деякі з заарештованих організували той злочин і намовляли до нього Телві, даючи йому гроші. Поліція сподівається, що в цю справу замішані ще інші особи, яким не на руку був журналіст Рісел, який хотів очистити робітничі організації від злочинних елементів.

● Американський католицький єпископ Енрі Амброз Пінджер, арештований 5 серпня 1951 року в комуністичному Китаї і звільнений з шанґайської в'язниці щойно 8 серпня ц. р., заявив, що за весь цей час ніяких конкретних закидів чи обвинувачень на свою адресу з-боку влади він не чув. В минулу середу він прибув до Гонґ Конґу, як останній католицький духовник, ув'язнений в Китаї. Єпископ Джеймс Волш залишився в Китаї добровільно на волі. Пінджер твердить, що китайські комуністи затримують ще 10 американців, як закладників, не в'язнів.

Короткі Вісті

● У Південній Африці оприлюднено програму будови нових домів і селищ для негрів — мешканців негритянських дільниць Йоганнесбурґу, які — „кинули тінь на добру славу цього міста і країни." Ця програма передбачає витрату дол. 11,200,000 впродовж п'яти років, в яких мають переселити — 135,000 негрів. Більшість усієї квоти позичили сім південно-африканських копалень золота і діямантів.

● В Австралії заповіджено на вересень і жовтень ц. р. серію дослідних вибухів нової англійської ядрової зброї. Повідомлено, що вперше англійці переведуть вибух атомової зброї на землі, — інші вибухи будуть переведені з вежі і з повітря. Пробні вибухи мають виявити офензивну вартість цієї зброї.

● Ісляндський уряд звернувся до американського амбасадора в Рейкявіку з просьбою, щоб американська фльота допомогла ісляндцям у боротьбі із зграями китів, які рвуть рибальські сіті й перекидають рибальські човна. З американської морської бази в Ісляндії вислано гідролітак, який почав бомбардувати й обстрілювати скорострільним вогнем зухвалих китів.

● Вільгельм Сальк, колишній голова партії Вільних Демократів у Західній Німеччині, вернувся до Західнього Берліну після того, як вісім років тому комуністи схопили його під час відвідин у його партійних приятелів у східній частині міста і засудили на довгорічну в'язницю за „ворожу пропаґанду". Сальк каже, що коло 60 німців, засуджених за „політичні злочини" на кару 10 років в'язниці, звільнено разом з ним, але ще коло 60-70 політичних в'язнів перебуває в одній тільки в'язниці в Бранденбурґу.

● Філіппінський президент Рамон Маґсайсай втішається в народі такою величезною популярністю, що коли він подорожує по краю, назустріч йому вибігають такі юрби народу, що не тільки авта, але й поїзди не можуть порушатись, і президент мусить висідати, стискати руку сотням осіб, вислухувати особисті скарги і виголошувати промови. Недавно, втративши пів години, щоб перейти крізь юрбу кількасот ярдів в містечку Сілей, він заявив: „Слава Богу, що обійшлось без утрати сорочки". Кілька днів перед тим при подібній нагоді його ентузіястичні прихильники геть подерли на ньому сорочку.

● У порті Киренія на Кипрі нурці із рядів підпільної революційної організації кипрських греків висадили в повітря 63-тонову яхту капітана Вортінґтона, команданта ґардії англійського губернатора Кипру, маршала Гардінґа. Атентат був плянований мабуть на той час, коли там відбувалося велике прийняття, але вибух наступив кілька годин пізніше, коли на яхті були тільки 5 членів залоги. Всі вони врятувалися.

● 13-річний американський юнак з Лонґ Айленду, Н. Й., Денніс Врайоді був тиждень тому на пресовій конференції в Каїро, на якій єгипетський президент - диктатор Насcер гостро висловився проти Лондонської конференції 22-х держав у справі Суеського каналу. Врайоді написав був до Насера, що хотів би пересвідчитися, чи дійсно Єгипет є проти Америки, і дістав запрошення від єгипетського президента приїхати і бути його гостем.

● Індонезія має також своїх партизанів, які вносять неспокій в країну. В останніх тижнях вони спалили сім осель, разом 180 будинків, в яких згинуло 13 осіб, а кількадесят осіб поранили. Ці партизани належать до підпільної мусульманської держави.

Посмертні Згадки

ГРИГОРІЙ МОСКАЛЮК, довголітній член С-ва „Любов", Відд. 177 УНСоюзу в Провіденс, Р. Ай., помер 27-го липня 1956 р. в 49 році життя. Покійний походив з села Лисичинці, пов. Збараж, Галичина. Полишив в смутку дружину Гелену і 3 дітей, всі є членами УНСоюзу. Похорон відбувся 31-го липня при участи Родини і Членів Відд. Поховано на St. Marys' Cemetery, Crompton, R. I. — В. П. П.!

І. Лаба, секр.

МАРІЯ ҐУРАЛЬ, довголітня членкиня Т-ва І. Франка Відділ 271 УНСоюзу в Елмайра, Н. Й., по тяжкій недузі упокоїлася 8-го серпня 1956 р. Покійна була родом зі Золочева, Зах. Україна, прожила 58 років. Полишила в смутку двох синів, одну дочку і три внуки. Похорон відбувся 11-го серпня з римо-кат. церкви св. Петра і Павла при участи Родини, Членів та Знайомих. Тлінні останки відпроваджено на вічний спочинок на цвинтар св. Петра і Павла. — В. Й. П.!

І. Чопко, секр.

МИХАЙЛО ЛІВРУК, довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 476 УНСоюзу в Гудсон, Н. Й., помер 6-го серпня 1956 р., в 60 році життя. Родився 1896 р., в селі Мечищі, пов. Бережани, Зах. Україна. Вступив до УНСоюзу 1927 р. Полишив 2 доньки, 2 синів, 2 зятів, 2 невістки і 8 внуків. Похорон відбувся 9-го серпня з погреб. заведення до Укр. Правосл. Церкви при участи Родини, Членів і Приятелів, а відтак на Гудсон Сіті Цеметери Парк. — В. Й. П.!

П. М., секр.

ТАРЗАН, ч. 3723. Мавп'ячий галас

Сталеві пальці безжалісно схопили шию Денга. Тварюка крутилася і дряпалась, але не могла висмикнутися на волю з смертельного хвату мавполюдини.

Переможний Тарзан швидко розв'язав шнури, які зв'язували його ноги, і з усміхом обернувся . . .

бо мала Меню писклявим голосом наслідувала переможний крик мавп'ячого самця, гордо стоячи на Денгові.